

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด

A Study of Learning Achievement and Critical Thinking in Thai History of Mathayom Suksa 4 Using Historical Methodology with Mind Map Technique

กณาวิน ณ์อัคร โชคเจริญ¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Khanawin Na Akkhara Chokcharoen¹, Thatchai Chittranun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 4 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด โดยกำหนดให้จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 4) เพื่อศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด โดยกำหนดให้จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวนนักเรียน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการสอนแผนละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.68 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.91 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีวิจารณญาณ รายวิชาประวัติศาสตร์

¹ นิสิตระดับปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ B.Ed. (Social Studies), Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The objective of the research were 1) to development the lesson plans using Historical Methodology with Mind map Technique in the Thai ancient and the states in Thailand unit, on the efficiency of 80/80. 2) To observe the effectiveness index of the lesson plans Historical Methodology with Mind Technique. 3) to study Mathayom Suksa 4 student's learning achievement in Thai History by using Historical Methodology with Mind Map Technique in which 70% of the students were expected to pass the prescribed learning achievement criterion of 80% or better and 4) to study the student's critical thinking in witch 70% of them were expected to pass the prescribed criterion of 80% or better. The sample used in this research consisted of 35 Mathayom Suksa 4/4 Students of Mahasarakham University Demonstration School (Secondary), Kantharawichai, Maha Sarakham, in the First semester of the academic year 2017. The obtaining was the cluster random sampling technique. Three type of instruments used in the research were: 5 lesson plans, taught for 10 hours; a 30 items 4 choice achievement test with discriminating power ranging 0.40-0.68, and a reliability of 0.89; a 30 items 4 choice critical thinking test with discriminating power ranging 0.28-0.91, and a reliability of 0.87, The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

Keywords: Achievement, Critical thinking, History course

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ บริบทในอดีตและบริบทในปัจจุบันมนุษย์มีความสำคัญแตกต่างกันไป กล่าวคือ ในอดีตที่ยังเป็นสังคมแบบพึ่งพากันและกัน มนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นชุมชน เป็นสังคมเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกัน แต่ในปัจจุบันหรือที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์นี้ มนุษย์มีความเป็นปัจเจกบุคคล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงได้ง่ายและเกิดการส่งต่อเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวในการพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และสร้างประโยชน์ต่อท้องถิ่นชุมชน ต่อประเทศ หรือต่อโลกได้ ดังนั้นนโยบายหรือทิศทางของประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลภายในประเทศให้มีคุณภาพในทุกๆ มิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ

เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ที่จะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบ และระมัดระวัง ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2)

ในส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมี “ความรู้ ความเข้าใจ” การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย และสังคมโลก (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

“ความรู้ ความเข้าใจ” ในกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมนั้นมีความสำคัญยิ่งกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในรายวิชาประวัติศาสตร์ที่ศึกษาพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีตเพื่อมีแนวคิดในการสร้างปัจจุบันหรืออนาคตที่ดีอย่างยั่งยืน ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นศาสตร์แห่งการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจที่สามารถปรับใช้กับเหตุการณ์ สถานการณ์ในปัจจุบัน การพัฒนาความสามารถทางการคิดในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นั้น ควรเน้นการพัฒนากระบวนการทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เพราะเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่ผ่านการพิจารณาถึงข้อมูล หลักฐาน และเหตุผลมาอย่างรอบคอบแล้ว ความคิดที่ได้จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางในทุกสถานการณ์ ดังนั้นเมื่อบุคคลคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งและได้ความคิดที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว การคิดที่ได้มาสามารถนำไปใช้ได้ต่อไปในกระบวนการอื่นๆ เช่น นำไปใช้ในการตัดสินใจ นำไปใช้ในการแก้ปัญหา นำ

ไปปฏิบัติหรือนำไปศึกษาวิจัยต่อ เป็นต้น (ทีศนา เขมมณี และคนอื่น ๆ, 2544: 149-150) อีกทั้งควรพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียนตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำเป็นต้องมีการสะสมประสบการณ์ที่ละเล็กทีละน้อย มิใช่เกิดขึ้นในเวลาอันสั้น (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ, 2545: 86-87)

การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันผู้สอนยังเน้นใช้กระบวนการสอนโดยการบรรยาย ผู้เรียนเรียนรู้โดยวิธีการท่องจำเป็นสำคัญจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีขอบเขตกว้างขวางอัดแน่นไปด้วยเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เพราะฉะนั้นครูผู้สอนจึงต้องรีบสอนให้ทันเวลา นักเรียนจึงไม่มีโอกาสซักถามหรือทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นั้นย่อมแสดงว่าเวลาที่ผ่านมาการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์เกิดความล้มเหลว เพราะเมื่ออาจจะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลในทักษะทางการคิดเท่าที่ควร การศึกษาประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นทางเลือกหนึ่งในการช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการคิดของผู้เรียนในเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์เพราะเป็นกระบวนการในการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนปัญหาและสมมุติฐาน ขั้นรวบรวมและคัดเลือกหลักฐาน ขั้นประเมินคุณค่าหลักฐาน ขั้นวิเคราะห์ตีความและการสังเคราะห์ ขั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีการตั้งปัญหาและตั้งสมมุติฐานและคิดหาคำตอบตามสมมุติฐานนั้น ทำให้นักเรียนเกิดคำถามและคำตอบขึ้นในใจโดยอัตโนมัติ นำไปสู่การสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัวแล้วตั้งปัญหาตามตนเองและหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดเป็นทักษะที่จำเป็นในระบบการศึกษาแบบ 4.0 (Education 4.0) ทั้งยังผู้วิจัยเห็นว่าการใช้การสอนด้วยวิธีการทาง

ประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด (Mind Map) จะสามารถช่วยในการคิดวิเคราะห์ในระดับที่สูงขึ้น เพราะขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์และผังความคิด (Mind Map) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคมให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและแผนการศึกษาแห่งชาติอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง รัฐโบราณและรัฐไทย เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดตามเกณฑ์ 80/80 (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกันผังความคิด
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาประวัติศาสตร์

ไทย 4 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกันผังความคิด โดยกำหนดให้จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. เพื่อศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด โดยกำหนดให้จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 6 ห้อง รวมนักเรียนทั้งสิ้น 175 คน (ไม่รวมกับห้องโครงการพิเศษ Gifted ห้องโครงการ Gifted ภาษา ห้องคัดผลการเรียนดี และห้องโครงการพิเศษ วมว. ซึ่งห้องดังกล่าวเป็นห้องเรียนที่คัดเลือกนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดในการเข้าเรียน)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับห้องเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จัดโดยคณะผลการเรียนของนักเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม ใช้เวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4.3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

5. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

5.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเครื่องมือตามที่กำหนดไว้

5.2 นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินคุณภาพ

5.3 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำกลับมาปรับปรุงตามข้อบกพร่องที่พบเพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เพื่อดูความคืบหน้าของผลการเรียน

6.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ไปที่ละแผนพร้อมเก็บคะแนนระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินพฤติกรรมผลการเรียน การประเมินผลงานนักเรียน และทดสอบย่อยจนครบทุกแผน

6.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย และแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และบันทึกผลการสอบไว้ใช้เป็นคะแนนสอบหลังเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.54/81.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

1.2 ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด มีค่าเท่ากับ 0.72

1.3 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนร้อยละ 74.28 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 81.81 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80

1.4 การศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 94.28 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวม 5 ด้าน ร้อยละ 88.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณร้อยละ 80 และนักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแยกเป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดหรือนิยามปัญหา ร้อยละ 92.38 ด้านการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ร้อยละ 97.17 ด้านการตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูล ร้อยละ 75.71 ด้านการกำหนดและเลือกสมมุติฐาน ร้อยละ 93.80 ด้านการสรุปอย่างสมเหตุสมผล ร้อยละ 85.23

2. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิชาประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด ดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด วิชาประวัติศาสตร์ เรื่องรัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.54/81.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาติ วิจิจินดา (2553: 83) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เท่ากับ 83.78/88.29 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดเรื่อง รัฐโบราณและรัฐไทยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.72 คิดเป็นร้อยละ 72 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 72 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ คนขยัน (2555: 1)

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถการคิดวิจารณ์ญาณ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย ระหว่างการเรียนบนเว็บด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการเรียนแบบปกติ ได้ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เท่ากับ 0.8323 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 83.23

2.3 ผลการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่านักเรียนร้อยละ 74.28 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนร้อยละ 70 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 81.81 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2554: 154) ได้การศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยใช้ในการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 80 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 86.5 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 80 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสน่ห์ ฉวยกระโทก (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 11.85 คิดเป็นร้อยละ 29.63 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 31.90 คิดเป็นร้อยละ 79.75 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครเดช แสนณรงค์ (2557: 97-98) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า

นักเรียนจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 72.41 ของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 28.96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.40 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70

2.4 ผลการศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 94.28 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวม 5 ด้าน ร้อยละ 88.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณร้อยละ 80 และนักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแยกเป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดหรือนิยามปัญหา ร้อยละ 92.38 ด้านการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ร้อยละ 97.17 ด้านการตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูล ร้อยละ 75.71 ด้านการกำหนดและเลือกสมมุติฐาน ร้อยละ 93.80 ด้านการสรุปอย่างสมเหตุสมผล ร้อยละ 85.23 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2554: 154) ได้ทำการศึกษาคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยใช้การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนจำนวน 34 คน มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณคิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 70 และมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเฉลี่ย 18.13 คิดเป็นร้อยละ 75.52 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีคะแนนจากการทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร้อยละ 70 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัครเดช แสนณรงค์ (2557: 97-98) ได้ศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากรับการ

จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่พบว่า นักเรียนจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 89.65 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 70 และมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเฉลี่ย 29.37 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.42 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้พัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียนได้ เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองเรียนอย่างมีความสุข ไม่เบื่อหน่าย สามารถจดจำเนื้อหาได้แม่นยำ โดยการคิดอย่างเป็นระบบ ทั้งยังเพิ่มทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิดไม่ควรจัดในเนื้อหาที่มีจำนวนแผนมากเกินไป เพราะอาจทำให้นักเรียนเบื่อต่อกิจกรรมที่ซ้ำซากและยาวนาน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เป็นวิธีสอนที่นักเรียนยังไม่มีประสบการณ์ในเนื้อหาและการเรียนมาก่อน ครูผู้สอนต้องอธิบายเนื้อหาแทรกระหว่างขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจจึงจะสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องคอยดูแล ช่วยเหลือเอาใจใส่ ในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

1.3 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องอาศัยข้อมูลจากหลากหลายแหล่งที่มาเพื่อให้นักเรียนนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนควรมีความพร้อมด้านสื่อการเรียนรู้และเอกสารข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา สื่อประสม บทเรียนสำเร็จรูป และเว็บไซต์ต่างๆ ผู้สอนไม่ควรปิดกั้นการใช้เทคโนโลยี โดยชี้แนะและวางกฎในการสืบค้นข้อมูลให้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์จากการศึกษาให้เพื่อนฟังได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับฟังความคิด

2.2 ควรมีการศึกษาผลการเรียนการสอนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับฟังความคิดที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมประชาธิปไตย ความคิดสร้างสรรค์

2.3 ควรทำการศึกษาผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับฟังความคิดในด้านทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มและทักษะกระบวนการคิดแบบต่างๆ

2.4 ควรทำการศึกษาพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับวิธีการอื่นๆ เช่น การใช้เว็บไซต์ การใช้โปรแกรมการไปทัศนศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ศันสนีย์ นัตริคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2545). *ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: วัฒนพานิช.
- สมชาย วิริจินดา. (2553). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบโครงการกับวิธีการทางประวัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมบูรณ์ คนขยัน. (2555). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการเรียนบนเว็บด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการเรียนแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เสน่ห์ ฉวยกระโทก. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2554). ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดย ใช้การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ สอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัครเดช แสนณรงค์. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชา ส31102 ประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดย ใช้การสอนด้วยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.